

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโน
ในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค

The Development of Trill Exercises for Piano Music by
Johann Sebastian Bach's Composition.

วรัญญา ศรีวรบุตร

Varanya Seevarabuth

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Abstract

This research aims to develop trill playing exercises for piano in Johann Sebastian Bach's compositions and to study the quality of the exercises. The researcher begins with collecting the information from playing and studying procedures of skill development. The Five-Point Rating Scale assessment forms for five national famous experts in teaching the piano are used to collect the data. Means and Standard Deviation were used to the obtained data.

The research reveals that all the experts agreed with the overall quality of the conducted exercises. The Mean and Standard Deviation are respectively at 3.65 and 1.20, which the quality is viewed as at high level. The issues the experts express their opinions towards the quality with high marks are the followings: 1) the overall quality of the exercises, 2) the accuracy and appropriateness of practicing the trill, 3) the benefits of the exercises, 4) the accuracy and appropriateness of the patterns of the exercises. The issues the experts consensually view as the specific outstanding of the exercises are the examples and performance patterns accorded with contents. The researcher hopes that the exercises will be beneficial and able be performed correctly for learners.

Keyword: Piano, Trill, Johann Sebastian Bach

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) และเพื่อศึกษาคุณภาพของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจากการศึกษารวบรวมข้อมูลการเล่นทริลศึกษาวิธีการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการสอนเปียโนที่มีชื่อเสียงระดับประเทศทั้งสิ้น 5 ท่าน ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับคุณภาพโดยภาพรวมทั้งหมดของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลที่สร้างขึ้น ระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมากกับคุณภาพของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็น

เกี่ยวกับคุณภาพที่มีระดับคะแนนสูงสุดตามลำดับดังนี้ 1) คุณภาพโดยรวมของแบบฝึกทักษะทริล 2) ความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill 3) ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล 4) ความถูกต้องและเหมาะสมในรูปแบบของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล โดยประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นตรงกันว่าเป็นจุดเด่นเฉพาะด้านของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล สำหรับเปียโนเล่มนี้ คือ ประเด็นตัวอย่างและวิธีการปฏิบัติที่ใช้ในแบบฝึกทักษะสอดคล้องกับเนื้อหา ผู้วิจัยหวังว่าผู้ที่ได้ศึกษาข้อมูลจากแบบฝึกทักษะการเล่นทริลจะได้รับประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: เปียโน, ทริล, โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนเปียโนสำหรับประเทศไทย ได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมมากขึ้น หลายคนได้ให้ความสนใจเปียโนในหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นจากการรับรู้ทางการฟัง การเขียน การอ่าน การสังเกต จากสื่อต่างๆ เช่น การชมการแสดงดนตรี เป็นต้นการเรียนรู้ด้วยวิธีการอ่านจากเอกสารหรือหนังสือต่างๆ ก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อีกด้านหนึ่ง ซึ่งในประเทศไทยมีหนังสือเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการปฏิบัติเปียโนค่อนข้างน้อย หากจะพบบ่อยๆ เฉพาะในส่วนการเรียนในระดับขั้นพื้นฐานเท่านั้น ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนวิชาเปียโนคือ มีผู้เขียนตำราหรือเอกสารที่เกี่ยวกับเทคนิคการเล่นเปียโนจำนวนน้อยมาก ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตาม หากผู้ใดมีความจำดีก็สามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้เร็วแต่ถ้าผู้ใดจำไม่ได้ อาจจะต้องรอนกว่าจะพบครูผู้สอนอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการสร้างสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาเปียโนจึงมีความสำคัญเนื่องจากการเล่นเปียโนเป็นทักษะปฏิบัติ ฉะนั้นการเรียนการสอนจึงต้องเน้นการฝึกและได้แบบอย่างจากการวางแผนที่ดีของครู จะทำให้การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเปียโนบรรลุวัตถุประสงค์

สำหรับสถาบันดนตรีป๊อป มิวสิค อคาเดมี (Pop Music Academy) สังกัดคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีการจัดทำโครงการบริการวิชาการแบบให้เปล่า โดยเปิดโอกาสให้กับเยาวชนผู้สนใจจำนวน 10 คน เข้าร่วมการอบรมฝึกเทคนิคในการเล่นเปียโนระดับกลาง ในลักษณะเรียนเดี่ยว คนละ 4 ชั่วโมง ภายใต้ชื่อ “Workshop Piano Intermediate by Pop Music Academy” ในปีการศึกษา 2555 ผู้วิจัยพบว่า มีผู้เรียนในหลักสูตรปฏิบัติเดี่ยวเครื่องดนตรีเปียโนจำนวนหนึ่ง ในการเรียนเปียโนหลายๆ เพลงนั้นจะต้องพบเทคนิคเฉพาะทางต่างๆ ซึ่งเป็นโน้ตประดับ(Ornamentation) ค่อนข้างหลากหลายรูปแบบ นักประพันธ์แต่ละท่านก็จะให้เทคนิคในการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้สอนจะต้องมีแบบฝึกทักษะ สื่อการสอนต่างๆ สำหรับการฝึกเพิ่มเติม เนื่องจากการฝึกทักษะการบรรเลงเพลงเฉพาะทางสำหรับเทคนิคการบรรเลงมีค่อนข้างน้อย ทำให้การบรรเลงเพลงอาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอนดังกล่าว ดังนั้นการสร้างสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาเปียโนจึงมีความสำคัญเนื่องจากการเล่นเปียโนเป็นทักษะปฏิบัติ ฉะนั้นการเรียนการสอนจึงต้องเน้นการฝึกและได้แบบอย่างจากการวางแผนที่ดีของครู จะทำให้การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเปียโนบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่ผ่านการวางแผนที่ดีนั้นประกอบไปด้วยสื่อการเรียนรู้หลายแบบโดยสื่อที่ใช้สำหรับผู้เรียน ได้แก่ หนังสือเรียนแบบฝึกหัด แบบเรียน แบบฝึกทักษะ เอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น

แบบฝึกทักษะ เป็นนวัตกรรมประเภทหนึ่งที่คุณครูจัดทำเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมา สร้างความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มทักษะความชำนาญ ฝึกทักษะการคิด เนื่องจากแบบฝึกทักษะจะต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากข้อมูลเฉพาะด้าน เพื่อเพิ่ม

ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งอย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาค้นคว้า ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนหรือผู้ที่มีความสนใจ แบบฝึกทักษะการปฏิบัติเปียโน ที่เน้นการฝึกเทคนิคเฉพาะด้านปัจจุบันมีค่อนข้างน้อยส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการฝึกเล่นเปียโนเบื้องต้น หรือเป็นบทเพลงไม่มีการเน้นเทคนิคเฉพาะเรื่องอย่างชัดเจน เมื่อต้องการศึกษาค้นคว้า จึงทำให้หาข้อมูลได้ยากมาก เนื่องจากครูผู้สอนต่างมีวิธีการและเทคนิคที่แตกต่างกัน เพราะเปียโนเป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะทางด้าน การปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้มีความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนสำหรับผู้เรียน หรือผู้ที่สนใจในการเข้าใจข้อมูลที่ต้องการและตรงกัน การสร้างแบบฝึกทักษะสำหรับเทคนิคการปฏิบัติเปียโนจึงมีความจำเป็น

การเล่นบทเพลงที่นักประพันธ์ได้แต่งขึ้นในรายละเอียดของบทเพลงจะมีเครื่องหมายต่างๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของเทคนิคการเล่นเพลงให้มีความไพเราะและอ่อนโยนพลิ้วไหว ซึ่งเป็นจุดเด่นมากขึ้น เช่น การทริลเป็นสื่อถึงการใช้นิ้วนิ้วนิ้วอย่างรวดเร็วโดยเล่นโน้ตสลับกันตามจำนวนจังหวะที่กำหนดไว้ มีการเขียน ทริลไว้ในหลายรูปแบบและมีการปฏิบัติต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับนักประพันธ์ การทริลเป็นเทคนิคหนึ่งสำหรับการเล่นเปียโนที่มีความสำคัญ เนื่องจากต้องอาศัยทักษะความชำนาญของผู้เล่น โดยองค์ประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของจังหวะ ความเร็ว ทำนอง ของโน้ตที่ใกล้เคียงในระหว่างการเล่นหรือแม้กระทั่งการเลือกใช้นิ้วที่มีความเหมาะสมให้ง่ายต่อการปฏิบัติการเล่นทริล ทำให้บทเพลงมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ยุคที่มีการใช้โน้ตระดับประเถททริลมากกว่ายุคอื่นที่ทำให้บทเพลงมีเสน่ห์มากขึ้นคือยุคบาโรก เป็นยุคที่อยู่ในระหว่าง ค.ศ.1600-1750 รวมระยะเวลายาวนานกว่า 150 ปี ทำให้รูปแบบของเพลงมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยมีโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ถือได้ว่าเป็นผู้ประพันธ์ในยุคบาโรกที่มีชื่อเสียง เพราะท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประพันธ์เพลงช่วงท้ายของยุคบาโรกผู้ยิ่งใหญ่และของดนตรีตะวันตกตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน(ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2546: 178) ซึ่งได้สร้างผลงานที่มีคุณภาพไว้อย่างมากมาย สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาทางด้านทฤษฎีดนตรีได้เป็นอย่างดี เพราะผลงานการประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) หลายบทมีการเล่นทริล หลายรูปแบบเป็นที่น่าสนใจ และมีความเป็นเอกลักษณ์ชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการพัฒนาแบบฝึกทักษะปฏิบัติการการเล่นทริลสำหรับเปียโน ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากการสร้างแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโน ในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค(Johann Sebastian Bach) โดยปรับจากแบบฝึกทักษะที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนภายในสถาบันดนตรีป๊อป มิวสิค อคาเดมี(Pop Music Academy) สังกัดคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อให้ได้แบบฝึกทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนการเล่นทริล ในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) สำหรับเปียโนที่ต้องการ โดยผ่านการตีความการวิเคราะห์บทเพลงวิเคราะห์เทคนิค วิธีการสอนการเล่นทริล โดยใช้เปียโน อย่างเป็นระบบ ผ่านการทำแบบฝึกทักษะ ทำให้ง่ายต่อการนำไปศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน ผู้ที่ศึกษาโดยทั่วไปและผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าเพื่อผู้ที่ได้ศึกษาจะทราบถึงวิธีการเล่นทริลสำหรับเปียโนที่ต้องการและยังเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเล่นทริลให้กับสถาบันทางด้านดนตรีต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทริล คือ การพรมนิ้วโดยประกอบไปด้วยความเร็วของโน้ตหลักเล่นสลับกันโดยโน้ตที่ห่างกันหนึ่งเสียงหรือครึ่งเสียงใกล้เคียงกัน ซึ่งวิธีการเริ่มเล่นแต่ละครั้งนั้น ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของตัวโน้ต Melodic หรือ Harmonic (ลักษณะของการประสานเสียง) ทริลเป็นลีลาประดับในเสียงดนตรีระหว่างโน้ตในบันไดเสียงซึ่งมีชื่อเรียกหลายอย่าง ในภาษาเยอรมัน เรียกว่า Triller ภาษาอิตาลีเรียกว่า Trillo ภาษาฝรั่งเศส เรียกว่า Trille ภาษาอังกฤษ เรียกว่า Trill ซึ่งการสั่นหรือการพรมนิ้วประเภทนี้มีมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 และเริ่มแพร่หลายมีความชัดเจนมากขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ทำให้ในช่วงเวลาศตวรรษที่ 16-19 ได้ให้ความสำคัญกับเครื่องหมายทริล เพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประพันธ์เพลง

ทริล เป็นเทคนิคที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีการสลับโน้ตไปมาของโน้ตที่ใกล้เคียงกันบางครั้งอาจจะเป็นโน้ตที่มีลักษณะขึ้นคู่ซึ่งนับจากโน้ตตัวแรก (ซ้ำการเปลี่ยนโน้ตที่มีขึ้นคู่) การปฏิบัติโน้ตทริลบ่อยครั้งที่กำหนดให้เป็นโน้ตตัวกลมหรือโน้ตตัวขาว โดยลักษณะการทริล จะไม่เหมือนกันในแต่ละยุค โดยมีรูปแบบที่ชัดเจนตามมุมมองที่หามาได้จากการสังเกต เทคนิคการเล่นทริลจะปฏิบัติได้จากสัญลักษณ์ของทริลจากการเขียนของผู้ประพันธ์ ความเร็วของการทริล ขึ้นอยู่กับทักษะของนักเปียโนและการเลือกใช้นิ้ว

พัลเมอร์ (Palmer, 2552: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวถึงการเล่นทริลจากเพลงต้นฉบับในยุคสมัยบาโรกที่โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค(Johann Sebastian Bach) เป็นผู้ประพันธ์ไว้เห็นว่าทริลเป็นส่วนประกอบหนึ่งของเทคนิคในการประดับโน้ตเพลง เครื่องหมาย ทริลสามารถเขียนได้ออกเป็นหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ประพันธ์เพลง

โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) เป็นคีตกวีสมัยบาโรก เขาแต่งเพลงไว้มากมายโดยดั้งเดิมเป็นเพลงสำหรับใช้ในโบสถ์ซึ่งโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค(Johann Sebastian Bach) ได้สร้างแนวดนตรีของเขาให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของยุคสมัยมีอิทธิพลหลักและยืนยาวต่อการพัฒนาดนตรีตะวันตก โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) เป็นนักออร์แกนและคลาเวียร์ (Clavier) ที่มีฝีมือยอดเยี่ยมมากที่เดียวและเขาเป็นผู้คิดวิธีการเล่นคลาเวียร์ (Clavier) โดยการใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อยเพิ่มเข้าไปเป็นคนแรก เพราะก่อนหน้านี้ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อน ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ในการเล่นคลาเวียร์ในสมัยต่อมา

คีตกวีที่มีชื่อเสียงหลายท่านเช่น โวล์ฟกัง อมาเดอุส มาสาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart) และลูดวิก ฟาน เบโทเฟิน (Ludwig van Beethoven) ยอมรับโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค(Johann Sebastian Bach) ในฐานะปรมาจารย์ด้วยลักษณะของบทเพลงเด่นในทุกแง่มุมด้วยความพิถีพิถันที่เต็มไปด้วย ท่วงทำนอง เสียงประสานหรือเทคนิคการสอดประสานกัน รูปแบบที่สมบูรณ์แบบ เทคนิคที่ฝึกฝนมาเป็นอย่างดี การศึกษาค้นคว้าแรงบันดาลใจอันเต็มเปี่ยม รวมทั้งปริมาณของบทเพลงที่แต่ง ทำให้งานของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) หลุดจากวงจรทั่วไปของงานสร้างสรรค์ที่ปกติแล้วจะเริ่มตันเจริญเติบโตถึงขีดสุดแล้วเสื่อมสลาย โดยผลงานเพลงที่โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ได้ประพันธ์ไว้ตั้งแต่วัยเยาว์ หรือเพลงที่ประพันธ์ในช่วงหลังของชีวิตนั้นจะมีคุณภาพทั้งสิ้น

วิธีการเรียนการสอนเปียโนที่ดัดนั้น มีหลากหลายขั้นตอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เรียนและวิธีการหรือเทคนิคการสอนของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนในหลายรูปแบบ จงรัก พุกกะฉานนท์ (2542: 1-9) กล่าวว่าดนตรีสากล โดยเฉพาะเครื่องดนตรีเปียโน ได้รับความสนใจจากทุกเพศทุกวัยมาตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาจเป็นเพราะความ

ไพเราะของเสียงเปียโน ความสามารถของผู้เล่น การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยให้คนตรีที่มีสีสันมากขึ้น ปัจจุบัน การเรียนวิชาเปียโน จึงเป็นวิชาที่ได้รับความสนใจมากจากผู้ปกครอง ก็เริ่มให้บุตรหลาน ได้เรียนรู้ รวมถึงสถาบัน ต่างๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงจัดให้มีการเรียนการสอนมากขึ้น การสอนเปียโนควรมีหลักการสอนและให้ คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้เรียนเช่นการฝึกอ่านโน้ต (Sight Reading) แบบฝึกหัดเกี่ยวกับเทคนิคการใช้นิ้ว (Technique) บทเพลงสั้นๆ ง่ายๆ

ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2549: 201-205) กล่าวว่า การเล่นเปียโนถือเป็นการใช้มือและนิ้วอย่างมี ประสิทธิภาพมากที่สุด มากกว่าการเล่นเครื่องดนตรีอื่นๆ และการทำกิจกรรมอื่นใด ธรรมชาติของมนุษย์เวลาใช้มือ จับหรือหยิบสิ่งของโดยใช้บางส่วนของมือออกเป็น 2 ส่วนเท่านั้นคือ ส่วนของนิ้วหัวแม่มือ และส่วนของนิ้วที่เหลือ อีก 4 นิ้วอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นนิ้วหัวแม่มือจะเป็นอิสระจากนิ้วอื่นอยู่แล้ว แต่นิ้วชี้ นิ้วกลาง นี้วนางและนิ้วก้อยจะไม่ ทำงานแยกจากกัน ในการเล่นเครื่องดนตรีบางชนิดต้องฝึกเฉพาะนิ้วมือซ้าย แต่สำหรับเปียโนต้องฝึกนิ้วทั้งสองมือ ซึ่งจะต้องมีแบบฝึกหัดที่สร้างความแข็งแกร่งให้นิ้วทุกนิ้วเก่งเท่ากันและเป็นอิสระจากกัน

พินิจ จันทรชัย (2546: 92) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีไว้ว่าควร ประกอบไปด้วย เนื้อหาที่ ชัดเจน มีรูปแบบ เร้าความสนใจ ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

ชูศรี วงศ์รัตน์ (2545: 74) ได้เสนอแนะการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะก่อนนำไปใช้จริง มีวิธีการ ง่ายๆ ไม่ต้องใช้ตัวเลข ไปจนถึงการพิสูจน์ด้วยตัวเลขแต่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ซึ่งสามารถเลือกใช้ได้ตามความ เหมาะสม อาจจะทำเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือ 2-3 วิธีพร้อมกันก็ได้ คือ

1.การให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการ หรือครูต้นแบบ ครูชำนาญการ ที่มีความ ชำนาญในการสอนที่ยอมรับโดยทั่วกัน ช่วยอ่านและตรวจสอบด้านเนื้อหาความเหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปัญหา และกลุ่มผู้เรียนมากน้อยเพียงใด หรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อที่จะได้นำความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ ดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

2.การบรรยายคุณภาพ หรือสภาพที่เป็นอยู่ก่อนการใช้แบบฝึกเปรียบเทียบกับคุณภาพที่เกิดขึ้น หลังจากการใช้แบบฝึกทักษะ โดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็กประมาณ 1-3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรม ด้านความชัดเจนของภาษา การลำดับขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมความน่าสนใจของเนื้อหา

วิธีการวิจัย

กระบวนการวิจัยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่

- 1.1 การเล่นทริลในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach)
- 1.2 วิธีการเรียนการสอนเปียโน
- 1.3 ทฤษฎีการพัฒนาแบบฝึกทักษะ
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบฝึกทักษะการเล่นทริลที่ผ่านการพัฒนาแล้ว, แบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินแบบฝึกทักษะสำหรับผู้เชี่ยวชาญ(แบบสอบถาม), แบบประเมินแบบฝึกทักษะสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียนสถาบันดนตรีป๊อป มิวสิก อคาเดมี (Pop Music Academy) มหาวิทยาลัยหาดีใหญ่ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเลือกกลุ่มผู้เรียนที่กำลังศึกษาวิชาเปียโนในระดับเกรด 6 ขึ้นไปของ Trinity Guildhall College London จำนวน 3 คน เพื่อทดลองการนำมาใช้จริงก่อนนำเสนอเพื่อรับการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านเปียโนเพื่อนำข้อมูลจากผู้เรียน นำไปแก้ไขแบบฝึกทักษะให้สมบูรณ์ ก่อนนำเสนอเพื่อรับการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านเปียโน โดยหลังจากการทดลองใช้ผู้วิจัยสังเกตลักษณะการเล่น การใช้นิ้วของผู้เรียน คำบรรยาย คำอธิบายในแบบฝึกทักษะจึงได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อปรับให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของ แบบประเมินคุณภาพ และแบบประเมินแบบฝึกทักษะ

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำผลจากแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อศึกษาคุณภาพของแบบฝึกทักษะ

ขั้นตอนที่ 6 นำคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินแบบฝึกทักษะการเล่นทริลมาพัฒนาแบบฝึกทักษะให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) พบว่า

1. จากการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินแบบฝึกทักษะปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจากสูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยได้ค่า IOC ที่ได้คือ 0.66 (สมนึก ภัททิยธนี และคณะ, 2548 : 221) และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรเพิ่มเติมอีกหัวข้อดังนี้ “แบบฝึกทักษะการเล่นทริลสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ โน้ตประดับ (Ornament) ประเภทอื่นๆของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach)” เพื่อให้มีความสอดคล้องระหว่างแบบฝึกทักษะกับแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะทางด้านความหลากหลาย ด้านความสอดคล้องของเนื้อหาด้านการเลือกนิ้วและจังหวะ

2. แบบฝึกทักษะการเล่นทริลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคุณภาพมีระดับคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมากกับคุณภาพของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลโดยประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพที่มีระดับคะแนนสูงสุดตามลำดับดังนี้

2.1 คุณภาพโดยรวมของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล มีระดับคะแนนเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นที่ได้คะแนนความเห็นด้วยสูงสุดคือ แบบฝึกทักษะการเล่นทริลเล่มนี้จะทำให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น รองลงมาคือแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนใน

บทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) เล่มนี้สามารถนำไปพัฒนาในรูปแบบบทประพันธ์ของคีตกวีท่านอื่นได้ในแบบฝึกทักษะเล่มต่อไป และแบบฝึกทักษะมีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ

2.2 ความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill with Prefix from Below ระดับคะแนนเท่ากับ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill with Terminate ความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill with Prefix from Above มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 อยู่ระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill with Prefix from Above with Terminate มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Trill with Prefix from Below with Terminate มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ประเด็นความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Pralltriller มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18 อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ ความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะ The Prepared Trill มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.51 อยู่ในระดับเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2.3 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.30 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2.4 ความถูกต้องและเหมาะสมในรูปแบบของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2.5 รายละเอียดของความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะจากผลเฉลยเฉพาะด้านของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลทั้งหมดพบว่าจุดเด่นของแบบฝึกทักษะที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับสูงสุดคือ ประเด็นตัวอย่างและวิธีปฏิบัติที่ใช้ในแบบฝึกทักษะสอดคล้องกับเนื้อหา มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก รองลงมาคือประเด็นการเลือกนิ้วสำหรับการปฏิบัติการเล่นทริลได้อย่างเหมาะสมมีระดับคะแนนเท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นจังหวะของการปฏิบัติการเล่นทริลอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.44 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และประเด็นแบบฝึกทักษะมีการใช้นิ้วสำหรับเทคนิคได้อย่างหลากหลาย มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.04 อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

3.1 แบบฝึกทักษะ คือ จำนวนแบบฝึกทักษะ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มจำนวนแบบฝึกทักษะการเล่น ทริลให้มากขึ้น

3.2 ส่วนทักษะการเล่นทริล ได้แก่ ด้านประโยคเพลงผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ยกตัวอย่างประโยคเพลง ซึ่งควรให้เห็นโน้ตทั้งประโยค “ก่อนหน้า-ตามหลัง” เพื่อจะได้เข้าใจการใช้โน้ตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ด้านการใช้โน้ตสำหรับการเล่นทริล ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มการใช้โน้ตที่หลากหลายในแบบฝึกหัดให้มากกว่านี้ จะทำให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นด้านประโยชน์ ของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าแบบฝึกทักษะการเล่นทริลเป็นที่น่าสนใจและเป็นความรู้แก่นักเรียน/นักศึกษาที่สนใจเรื่อง การเล่นทริลในบทเพลงของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจในการนำอภิปรายผลดังนี้

1.คุณภาพโดยรวมของแบบฝึกทักษะการเล่นทริล ประเด็นที่ได้คะแนนความเห็นด้วยสูงสุดคือ แบบฝึกทักษะการเล่นทริล เล่มนี้จะทำให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้เพิ่ม เดิมมากยิ่งขึ้น รองลงมาคือแบบฝึกทักษะการเล่นทริล โดยบทประพันธ์ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) เล่มนี้สามารถนำไปพัฒนาในรูปแบบบทประพันธ์ของคีตกวีท่านอื่นได้ในแบบฝึกทักษะเล่มต่อไป และประเด็นสุดท้ายคือ มีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ว่าควรประกอบไปด้วย เนื้อหาที่ชัดเจนมีรูปแบบเร้าความสนใจตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน (พินิจ จันท์ชัย, 2546:92)

2.ความถูกต้องและเหมาะสมในรูปแบบของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลในบทประพันธ์ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) สำหรับเปียโน โดย ผลจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าจุดเด่นของแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือ ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกทักษะมีความชัดเจนเข้าใจง่าย คำสั่งในแบบฝึกทักษะ คำสั่งอ่านง่าย สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างทันที ตัวอย่างและวิธีปฏิบัติในแบบฝึกทักษะอ่านง่ายและชัดเจน สอดคล้องกับขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะคือ ยึดหลักจิตวิทยา การเรียนรู้พัฒนาการของผู้เรียนคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ แรงจูงใจของนักเรียนแบบฝึกทักษะต้องไม่ยากไม่ง่ายจนเกินไป แบบฝึกทักษะต้องมีคำชี้แจงควรมีตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น และสามารถทำได้ด้วยตนเอง (อรพรรณ เจริญธานี, 2551:14)

3.รายละเอียดของความถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะจากผลเฉลยเฉพาะด้านของแบบฝึกทักษะการเล่นทริลทั้งหมดพบว่า จุดเด่นของแบบฝึกทักษะที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับสูงสุดคือ ประเด็นตัวอย่างและวิธีปฏิบัติที่ใช้ในแบบฝึกทักษะสอดคล้องกับเนื้อหา รองลงมาคือ ประเด็นเลือกโน้ตสำหรับการปฏิบัติการเล่นทริลได้อย่างเหมาะสม ประเด็นจังหวะของการปฏิบัติการเล่นทริล อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และประเด็นแบบฝึกทักษะมีการใช้โน้ตสำหรับเทคนิค ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีคือมีกลยุทธ์ การนำเสนอและตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจ ปฏิบัติได้ สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ถวัลย์ มาศจรัส, 2546:21)

4.ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโนในบทประพันธ์ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.1 แบบฝึกทักษะ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนแบบฝึกทักษะการเล่นทริลให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของแบบฝึกทักษะคือเมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกหลายรูปแบบ หลายครั้ง เหมาะสมกับวัย เวลาและความสามารถของแต่ละคน จึงจะทำให้แบบฝึกทักษะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง แบบฝึกทักษะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความเชื่อมั่น ความเข้าใจและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล, 2546:51)

4.2 ทักษะการเล่นทริลสำหรับเปียโน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ผู้วิจัยเพิ่มการใช้นิ้วที่หลากหลายนมากขึ้น เนื่องจากการเล่นเปียโนเป็นการใช้มือและ นิ้วอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และต้องฝึกนิ้วทั้งสองมือซึ่งจะต้องมีแบบฝึกทักษะที่สร้างความแข็งแกร่งให้นิ้วทุกนิ้วเก่งเท่ากันและเป็นอิสระจากกัน (ฉัชชา โสคติยานุรักษ์, 2549:201-205)

เอกสารอ้างอิง

- จงรัก พุกกะณานนท์. 2542. หลักการสอนเปียโน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. 2545. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เสริมสินทรัพย์สหพิมพ์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. 2546. นวัตกรรมการศึกษาชุดแบบฝึกทักษะ-แบบฝึกเสริมทักษะ. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. 2546. สังคตินิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัชชา โสคติยานุรักษ์. 2549. จากประสบการณ์ครูดนตรี พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล. 2546. “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2”. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการประถมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พินิจ จันท์ชัย. 2546. การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง บุญพระเหวดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมนึก กัททิชชนี. 2548. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรพรรณ เจริญธานี. 2551. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคิดเลขเร็ว วิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Palmer, A Willard. 2009. J.S. Bach Inventions and Sinfonias (Two-and Three-Part Inventions). London: Alfred Publishing.